

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут аеропортів
Кафедра містобудування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
Гудманян А.

«15» 05 2018 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ТЕОРІЯ МІСТОБУДУВАННЯ»

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»
Освітньо-професійна програма: «Дизайн архітектурного середовища»

Курс – 3

Семестр – 5

Аудиторні заняття – 68

Самостійна робота – 82

Екзамен – 5 семестр

Усього (годин/кредитів ECTS)–150/5

Індекс НБ-5-191/16-3.13

Навчальна програма дисципліни «Теорія містобудування» розроблена на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-5-191/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» та спеціалізацією «Дизайн архітектурного середовища», та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробили:

завідувач кафедри містобудування

Агєєва Г.

доцент кафедри містобудування

Трошкіна О.

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри містобудування, протокол № 4 від « 02 » 04 2018 р.

Завідувач кафедри

Агєєва Г.

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» та спеціалізації «Дизайн архітектурного середовища» кафедри архітектури, протокол № 7 від « 02 » 04 2018 р.

Завідувач кафедри

Дорошенко Ю.

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту аеропортів, протокол № 4 від « 19 » 04 2018 р.

Голова НМРР

Белятинський А.

УЗГОДЖЕНО

Директор НН ІАП

О. Чемакіна

" 10 " 05 2018 р.

Рівень документа – 36

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Теорія містобудування» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015 р. №37/роз

Дана навчальна дисципліна є складовою комплексу фахової підготовки архітектора, теоретичною основою для обґрунтування проектних вирішень, управління розвитком та забудовою міст.

Метою вивчення дисципліни є поглиблення знань, пов'язаних зі створенням повноцінного життєвого середовища для праці, побуту та відпочинку населення, забезпеченням охорони довкілля, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- сформуувати у студентів знання основних понять у сфері розвитку та функціонування міст;
- ознайомити з історією розвитку міст, появою, розвитком та реалізацією теорій містобудування;
- дати уявлення про сучасний стан міст, існуючі проблеми і можливі способи їх вирішення;
- сформуувати практичні навички архітектурно-планувальної організації сучасних міст;
- навчити студентів орієнтуватися в комплексі завдань, притаманних сучасній будівельній справі;
- висвітлити місце молодих фахівців у вирішенні проблемних питань сталого розвитку міст.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні поняття, проблеми і завдання розвитку міста;
- методи вирішення складних завдань і проблем;
- чинні законодавчо-правові акти, основи нормування та стандартизації в галузі будівництва.

Вміти:

- оцінювати природні умови та ефективність містобудівних рішень;
- виявляти основні проблеми розвитку і забудови міст, а також аеропортів розташованих поблизу міст;
- використовувати в практичній діяльності законодавчо-правові акти, спеціальні та додаткові джерела інформації.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається двох навчальних модулів:

- модуль №1 «Структура та об'єкт містобудівної діяльності»
- модуль №2 «Місто, основні характеристики, принципи організації планувальної структури. Вплив містобудівної теорії на практику»

Кожен з модулів є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною складовою навчальної дисципліни. Оцінка засвоєння знань здійснюється під час

проведення модульної контрольної роботи та аналізу результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Теорія містобудування» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Історія архітектури та містобудування», «Основи геодезії», «Типологія будівель та споруд», «Безпека життєдіяльності», «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування», взаємопов'язана з такими дисциплінами, як: «Архітектурне проектування», «Основи екології», є базовою для таких дисциплін, як «Інженерний благоустрій населених міст», «Конструкції будівель та споруд», «Ландшафтна архітектура».

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Структура та об'єкт містобудівної діяльності».

Тема 1.1. Мета та завдання дисципліни. Основні поняття і проблеми містобудування. Виникнення містобудування (урбаністики). Розвиток містобудування у сучасному світі і в Україні. Містобудування як галузь наукових знань і практична діяльність.

Тема 1.2. Розвиток містобудівних теорій. Витоки теорій. Ідеальне місто. Міста утопістів. Місто XIX ст. Історичні періоди розвитку наукових знань. Проектування нових міст. Розселення в майбутньому. Майбутнє міст.

Тема 1.3. Явище урбанізації, передумови, ознаки і тенденції. Суспільно-економічні передумови. Історичність процесу урбанізації. Концентрація населення у містах, урбанізовані території, технічна цивілізація XIX-XX ст. та її вплив на процеси і напрямки урбанізації у сучасному світі.

Тема 1.4. Типологія містобудівних об'єктів. Типи міст і форми їх розміщення. Структурно-планувальна характеристика урбанізованих зон. Каркасні концепції формування урбанізованих зон. Композиційно-планувальна типологія міст. Типи міст залежно від форми плану. Вплив типології міст на форми розселення.

Тема 1.5. Формування мереж і систем розселення. Основи регіонального розселення та районного планування. Види і форми розселення. Процес зростання міського населення. Агломерації та конурбації і мегаполіси у світі. Формування міських агломерацій в Україні. Опорний каркас розселення, системи розселення. Мета та завдання містобудівного проектування на регіональному рівні

Тема 1.6. Розпланування територій. Мета і завдання опрацювання схем та проектів розпланування на різних територіальних рівнях. Комплексна оцінка території. Демографічна ємкість території, соціальні основи розпланування. Архітектурно-ландшафтні аспекти.

Тема 1.7. Аспекти і напрямки теорії містобудування. Соціально – економічний аспект. Екологічний напрямок. Естетичний розвиток міста.

Тема 1.8. Комплексна оцінка території міста. Демографічна ємкість території, соціальні основи розпланування. Архітектурно-ландшафтні аспекти

2.2. Модуль №2 «Місто, основні характеристики, принципи організації планувальної структури. Вплив містобудівної теорії на практику».

Тема 2.1. Місто – поняття і ознаки. Планувальна структура і розвиток міста. Генеральний план міста. Планувальна структура міста, її типи та елементи. Функціональне зонування міста. Характеристика планувальної структури та її елементи. Форми розвитку плану міста. Транспортно-інженерна інфраструктура міста .

Тема 2.2. Організації функціональних зон міста. Система громадських центрів. Функціонально-планувальна організація сельбищної зони. Житлова забудова. Засоби планувальної організації житлових районів, мікрорайонів, кварталів. Розміщення центрів громадського обслуговування. Формування загальноміського центру.

Тема 2.3. Планувальна організація виробничих зон міста. Класифікація промислових підприємств та принципи їх розміщення. Формування виробничої зони міста.. Планувальна структура промислової зони. Зонування території промислового району. Містобудівні вимоги до розміщення промисловості.

Тема 2.4. Транспортна інфраструктура й містоформуючі системи. Вулично-дорожня система міста. Міська транспортна мережа та її складові. Основні параметри магістралей. Принципи формування транспортного каркасу міста. Інженерні комунікації. Транспортні характеристики планувальних структур. Планувальна організація вулично-магістральної мережі міста. Класифікація міських вулиць і доріг.

Тема 2.5. Архітектурний образ міста і охорона історико культурної спадщини. Природні та урбанізовані складові образу міста. Загальна концепція охорони історико-культурної спадщини. Нові форми у історичному середовищі міста.

Тема 2.6. Загальна стратегія розвитку міста. Методи й технічні засоби містобудівного проектування. Резерв територій для розвитку міста. Технологічні, екологічні й санітарно-гігієнічні вимоги захисту міського середовища. Функціонально-планувальні заходи з охорони навколишнього середовища. Передпроектний аналіз території.

Тема 2.7. Функціонально-типологічний аналіз. Комплексна функціонально-містобудівна оцінка території. Зміст типологічних завдань. Динаміка міських процесів і функціональна типологія. Типологічний аналіз на рівні міста. Композиційно-містобудівна оцінка. Функціональна обумовленість композиційного рішення. Містобудівна документація.

Тема 2.8. Міський ландшафт. Складові і компоненти. Екологічний аналіз і охорона навколишнього середовища. Обумовленість композиційного рішення природними факторами. Естетична оцінка ландшафту. Структурний аналіз ландшафту. Технічні засоби містобудівного проектування.

Тема 2.9. Функціонально-планувальні заходи з охорони навколишнього середовища. Екологічні задачі формування та вдосконалення міського середовища.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1 Основні рекомендовані джерела

- 3.1.1 Україна. Закон 16.11.1992 № 2780-XII Про основи містобудування // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №52. – Ст. 683.
- 3.1.2 Україна. Закон 20.04.2000 №1699-III Про планування і забудову територій // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №31. – Ст. 250.
- 3.1.3 Україна. Кабінет Міністрів. Постанова 24.02.2016 №126 Про затвердження Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року // Офіційний вісник України. - 2016 р. - № 18. – Ст.740.
- 3.1.4 Містобудування і забудова міських і сільських поселень: **ДБН 360-92****. – [Чинні від 2002-04-19]. – К. : Держбуд України. 2002. – 109 с.
- 3.1.5 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека життя і здоров'я людини та захист навколишнього природного середовища : **ДБН В.1.2-8-2008**. – [Чинні від 2008-10-01]. – К. : Мінрегіонбуд України, 2008. – 22 с.
- 3.1.6 Склад та зміст генерального плану населеного пункту: **ДБН Б.1.1-15:2012**. – На заміну ДБН Б.1-3-97, ДБН Б.1.1-9-2009. – [Чинні від 2012-11-01]. – К. : Мінрегіон України, 2012. – 21 с.
- 3.1.7 Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів: **ДБН В.2.3-5-2001**. – [Чинні від 2001-10-01]. – К. : Держбуд України, 2001. – 52 с.
- 3.1.8 Склад та зміст науково-проектної документації щодо визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування: **ДСТУ Б В.2.2-10:2016**. – На заміну ДБН В.2.2-2:2008. – [Чинні від 2017-04-01]. – К. : ДП «УкрНДНЦ», 2017. – 10 с.
- 3.1.9 Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях : **ДБН Б.1.1-13:2012**. - На заміну ДБН Б.1.1-11:2001, ДБН Б.1.1-6:2007. – Чинні від 2012-10-01. – К.: Мінрегіон України, 2012. – 30 с.
- 3.1.10 Склад та зміст детального плану територій: **ДБН Б.1.1-14:2012**. – На заміну ДСТУ-Н В.1.1-8:2009. – Чинні від 2012-1-01. – К. : Мінрегіон України, 2012. – 25 с.
- 3.1.11 Склад та зміст генерального плану населеного міста: **ДБН Б.1.1-15:2012**. - На заміну ДБН Б.1-3-97, ДБН Б.1.1-9-2009. - Чинні від 2012-11-01. – К. : Мінрегіон України, 2012. – 21 с.
- 3.1.12 Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту: **ДБН Б.2.2-3:2012**. - На заміну ДБН Б.2.2-3-2008. – Чинні від 2012-10-01. – К.: Мінрегіон України, 2012. – 16 с.
- 3.1.13 Білоконь Ю. М. Проблеми містобудівного розвитку територій. – К. : Укрархбудінформ, 2001. – 80 с.
- 3.1.14 Планировка и благоустройство жилых территорий: Моногр. / Л. В. Яременко; Ред.: Н. М. Демин; Нац. акад. изобраз. искусства и архитектуры, Издат. дом А. С. С. – К., 2004. – 154 с.
- 3.1.15 Посацький Б. С. Основи урбаністики: навч. посібник. – У 2 ч. – Ч. II. Розпланування та забудова міст. – Львів : Вид-во ун-ту «Львівська політехніка», 2001. – 244 с.

3.2 Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Інженерний благоустрій населених міст: навч. посібник/ О. В. Чемакіна, Г. М. Агєсва. – К. : НАУ, 2017. – 168 с.

3.2.2. Ключніченко Є. С. Управління розвитком міст: навч. посібник. – К. : КНУБА, 2015. – 160 с.

3.2.3. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: підручник для вузів. – Львів : Світ, 2005. – 455 с.

3.2.4. Планування міст та транспорт: навч. посібник / О. С. Безлюбченко, С. М. Гордієнко, О. В. Завальний. – Харків : ХНАМГ, 2006. – 148 с.

3.2.5. Таланов Г. П. Аеропорти та їх експлуатація : підручник. – К. : НАУ, 2001. – 116 с.

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				